

Qüestionari

Com incideix la diversitat lingüística (els registres geogràfics o socials, diferents llengües en contacte...) en la teva feina? Pel que fa a aquesta qüestió, detectes algun problema, algun benefici, alguna cosa que grinyola, en el nostre context teatral? I en altres parts del món?

Francesc Massip

*Crític teatral i professor
de l'Institut del Teatre de Barcelona*

Una cosa és la diversitat lingüística, que pot ser un ferment de creativitat i un guspireig de pensament emanat de la mateixa diversitat, i una altra molt distinta és l'assetjament constant d'una llengua omnipresent i poderosa, auspiciada per un estat de vocació monolingüe i de projecció monocultural, que nega implícitament la diversitat. Ni cal dir-ne el nom, perquè és en la ment de tothom. Aquest setge permanent està conduint les llengües minoritzades a la ratlla de l'extinció. El pas previ, en el qual estem instal·lats,

és la degradació gradual d'aquests idiomes pretèrits. El deteriorament idiomàtic és particularment greu i alarmant a la televisió (en Cuní i altres teleinformadors engeguen atzagaiades lingüístiques que en qualsevol país normal suposarien la seva immediata substitució). Però també al teatre, començant pels mateixos dramaturgs. És alarmant l'increment d'expressions, locucions i registres forans en els textos dramàtics actuals. Els qui s'excusen dient que s'emmirallen en l'estat de la llengua del carrer només evidencien un menyspreu soterrat per l'idioma i una escassa diligència per provar de rescatar-lo de la indigència. No estic parlant de «purismes», que no tindrien cap sentit damunt de l'escenari. Simplement demanaria que l'artista de la

paraula busqués en la seva llengua els mecanismes que li són propis per incorporar neologismes i nous registres des de dintre, això és, defugir el calc i aplicar-se a auscultar les pulsions de l'idioma propi per trobar les solucions més vives.

Cristina Plazas

Actriu

La veritat és que mai vaig pensar que tenir «accent valencià» parlant en català suposaria un problema. Des que vaig arribar a València (de Madrid) l'any 1992, la majoria de treballs teatrals en els quals he participat s'han fet en llengua catalana (en la variant valenciana) i em considero compromesa amb la llengua ben bé des del principi. M'agrada treballar en català i és per això que vaig triar viure a València durant catorze anys.

La primera vegada que vaig treballar a Barcelona estava justificat dramàticament que el meu personatge

tingués accent del sud, i tampoc en aquella ocasió va representar cap problema. Ara fa dos anys que visc i treballa a Barcelona i el meu accent, «naturalment», ha anat variant amb el temps. Sense cap intenció d'auto-reconeixement gratuït, puc dir que la llengua catalana forma part de la meua vida personal tant o més que de la professional, i com que tampoc sóc nascuda a València, m'és bastant difícil conservar els girs i els sons que vaig aprendre quan vivia allà.

A poc a poc, la meua manera de parlar català ha anat contaminant-se del que vaig escoltant cada dia. I ha estat llavors, quan he «patit» una mica la crítica dels que pensen que no he de treballar en català si no el parlo «perfectament». Puntualitzo: la crítica no ha estat mai dels espectadors (almenys a mi no me l'han feta arribar) ni dels meus companys de professió; la crítica ha estat d'alguns crítics de la premsa escrita. Es va produir quan vaig interpretar el monòleg *L'altra guerra*, d'Elsa Solal (traduït i dirigit per Ramon Simó), en el qual interpretava el personatge d'una dona francesa que havia patit maltracta-

ments. En alguna d'aquelles crítiques fins i tot van «suggerir» que hauria estat més encertat que l'hagués interpretada en castellà. La veritat és que això em va crear molta inseguretat durant un temps, perquè no acabava d'entendre que un personatge com el de Claudine Planchon fos «valorat» per com pronunciava les jotes o les as neutres. Era una dona normal que explicava una història terrible, no una catedràtica de literatura fent una conferència.

Òbviament, entenc i accepto que hi ha condicionants en segons quins projectes que impedeixen que jo pugui interpretar segons quins personatges, i estic segura que els directors que han confiat en mi en els darrers treballs que he fet ho han tingut sempre present, ja que, a hores d'ara, no crec haver interpretat cap personatge en català que «necessàriament» hagués de parlar un perfecte català central.

Tot i així, jo continuo treballant la meua pronúncia catalana en cada nou projecte i, tot i sabent que mai aconseguiré parlar com els que han

nascut i han estat educats aquí, continuaré intentant «transmetre» amb professionalitat i emoció el que crec que cada personatge amaga.

Mercè Sarrias

Autora teatral i guionista de televisió

En la meua feina la diversitat lingüística incideix poc, perquè no he aprofundit en el treball sobre la parla específica dels personatges, sinó que he buscat més aviat un llenguatge teatral que a mi m'agradés i els fes parlar com volia. No he buscat treballar sobre un «naturalisme» que s'acostés als diferents registres geogràfics i socials, perquè no ho he necessitat, ni és el teatre que en aquests moments em ve de gust escriure (potser demà?). Sí que m'agradaria que sobre aquest tema hi hagués una mica més de relaxació. Com a espectadora, m'agradaria sentir damunt de l'escenari totes les variants possibles del català, tant pel que fa a l'àmbit geogràfic com a l'àmbit de la correcció

lingüística, encara més vast i més variat, o que hi haguessin personatges que s'expressessin en castellà, així com puntualment —tampoc cal que ens estresseu com a espectadors intentant entendre'ls— en anglès, francès o suahili (suposant que *suahili* s'escrigui així). Per a mi, escriure és jugar i divertir-se. Millor fer-ho sense traves. En altres parts del món tinc entès que s'ho passen molt bé sentint parlar els diversos registres de la llengua.

